Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 43 (108) Львів, неділя 19. жовтня 1930. Рік III

АДРЕСА: „Народня Справа", Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

ЧИСЛО 11 Листа Українського Виборчого Бльоку отримала ЧИСЛО 11

ВИБОРЧІ ЛИСТИ.

До 7. жовтня внесено 20 виборчих лист (державних) з цілої Польщі до сойму а 12 до сенату. З тих лист є чотири «санаційні» (прихильні теперішному урядови), а решта польські опозиційні (головні: з «Центроліву» і «Ендеції»), пять жидівських, одна москвофільська і кілька з комунизуючих партій. Від Українців внесеної всего дві листи: Одна від бльоку народно-демократичних партій (УНДО, Радикальна й У С Д П) а друга від комунізуючого «Сельробу». Отже *від свідомого українського населення внесено тільки одну листу* (спільно з націон. білоруськими партіями). Це є великий успіх і доказ зросту свідомости в українськім народі; тепер уже нема того роздроблення, що було ще при виборах в 1928 році, і це нас тішить. Мимо наступу усяких противників ідемо вперед.

На державній українській листі до сойму і сенату є такі кандидати:

Державна листа до сойму.

1. Д-р Дмитро Левицький, адвокат б. посол, голова УНДО.
2. Володимир Целевич, б. суддя, б. посол, (УНДО)
3. Дмитро Паліїв, б. посол (УНДО)
4. Михайло Матчак, (УСРП).
5. Фабіян Єреміч, аґроном, б. посол (білорус).
6. Сергій Хруцький, б. ґімн. учитель, б. посол (УНДО).
7. Василь Мудрий, гол. редактор «Діла» (УНДО).
8. Іван Лучишин, інжинір (УСРП)
9. Олександер Рочняк, б. суддя (УНДО).
10. Микола Роґуцький, господар, б. посол, (УСРП).
11. Іван Кедрин-Рудницький, редактор (УНДО).
12. Остап Коберський, кооператор (УСРП).
13. Олена Шепарович (УНДО).
14. Д-р Роман Домбчевський, адвокат (УСДП).
15. Амброзій Березовський, ґімн. уч. (УНДО).
16. Семен Жук, кооператор, б. посол, (УСРП).
17. Осип Боднарович, редактор (УНДО).
18. Д-р Іван Ґижа, прив. урядник (УНДО).

Державна листа до Сенату.

1. Д-р Дмитро Левицький, адвокат б. посол, голова УНДО.
2. Володимир Кузьмович, дир. ґім. (УНДО).
3. Д-р Степан Витвицький, адвок. (УНДО).
4. Микола Роґуцький, господар, б. посол, (УСРП).
5. Д-р Теодор Ваньо, адвокат, (УНДО).
6. Микола Творидло, аґроном (УНДО).
7. Андрій Кусик, друкар, (УСДП).
8. Іван Бондарук (УСРП).
9. Вячеслав Богданович, б. сенатор (білорус).

Виборчі надужиття

З ріжних околиць краю дістаємо дописи про виборчі надужиття, то є вчинки осіб проти виборчої ординації. Само поміщення дописів мало помоглоби, бо виборчі справи є наглі і треба на ті надужиття свідків і доказів. Тому з тими надужиттями треба боротися на місци. Не те ми в ґазеті друкували «Виборчий порадник», там сказано, що і як робити, щоби недопустити до надужить або подавати винних до суду. Треба тільки збирати свідків, а винні будуть покарані.

Дальші ревізії й арештування

В краю переводить поліція дальші ревізії і арештування. Польські ґазети пишуть, що в деяких людий, так селян як і інтеліґенції мала поліція знайти вибухові матеріяли і зброю. Арештували ще кількох священиків. Про дальші ревізії й постій уланів по деяких селах Львівщини, Рогатинщини, Тернопільщини, Підгаєччини й деяких инших повітів дістаємо дописи, але — як ми вже писали, — з цензурних причин не можемо тих дописів містити в ґазеті.

У Львові арештували Романа Сушка, був. полковника Січових Стрільців. Його підозрівають, що нібм по смерти Юл. Головінського він мав стати краєвим командантом «Української Військової Орґанізації».

—o—

БІЛЬШІСТЬ АРЕШТОВАНИХ на волі

Недавно арештували були 28 учнів розвязаної тернопільської ґімназії. Тепер випустили вже 26 на волю, а тільки два ще арештовані.

Також більшість арештованих по инших місцевостях по переслуханю або по кількох днях побуту у вязниці, позвільнювали з арешту. Це є найліпшим доказом, яку правду виписують польські ґазети, що кождого арештованого описують, як страшного злочинця, та коли його на другий день випускають, то ті ґазети про це не згадують.

Подібно було прим. і з українським священиком о. Галібеєм зі Скоморах пов. Бучач. Коли його арештували, то всі польські ґазети писали що він «саботажиста і підпаляч» а як таки зараз випустили його на волю, бо був до нічого непричасний то польські ґазети того й не згадали.

Також судії з Калуша, Гладишовський і Микласевич, про яких польські ґазети писали, що вони члени УВО, вийшли на волю, як і більшість инших арештованих осіб з Калуша вийшли по трьох днях на волю.

—o—

ЦІКАВИЙ ВИСЛІВ МІНІСТРА.

Міністер освіти Червіньскі видав обіжник до всіх шкіл в справі ушкоджування телеґрафічних проводів. В обіжнику стверджує міністер, що через збитки дітваків, які з пустоти розбивають телеґрафічні ізолятори і рвуть дроти, державні телеграфи поносять що року преважкі втрати. Самих ізоляторів розбивають збиточники, що року у всій державі щось аж 160 тисяч штук. Міністер наказує шкільним властям, аби повчали шкільну дітвору про важність телеґрафу для держави і громадян, та поборювали усякі легкодушні збитки.

—o—

До П. Т. Мужів довіря!

Просимо надсилати готівку за продані Календарі „ЗОЛОТИЙ КОЛОС“ на 1931 рік — а **також замовляти завчасу** дальшу висилку, бо Календарі небаром будуть вичерпані!

Адміністрація.

Плянували новий напад?

В Монастирисках арештувала поліція Йосифа Яримовича (учня промислової школи). Польські ґазети пишуть, що Йосиф Яримович мав разом з Юрком Слободяном з Луки пов. Бучач плянувати напад на почтовий віз між Маріямполем і Устєм та що половину добутих грошей мали дати на УВО. Вони як пишуть польські ґазети плянували також напасти на постерунок в Монастирисках.

—o—

Вибух бомби в „Просвіті“ в Галичі

В Галичі, в будинку «Просвіти» вибухла на першім поверсі бомба; ушкодила сходи і вікна. Злочинці невідомі.

—o—

Митрополит Шептицький був другий раз в Варшаві

8. жовтня був Митрополит знову у Варшаві. Цим разом говорив з міністром справедливости, Царом і з міністром освіти, Червіньским. Мін. Цар сказав, що діяльність судової влади в Галичині іде згідно з законами судового поступовання, а мін. Червіньскі сказав, що нема причин для зміни виданих розпорядків про розвязання двох ґімназій.

За правну самооборону

Польська конституція про охорону особи і майна громадян

Цю статтю передруковуємо дослівно з «Діла» ч. 221 з 5. X. 1930 і з «Нового Часу» ч. 114. (872) з 8. X. 1930. В тих ґазетах ця стаття не була сконфіскована.

У звязку з теперішними подіями на нашій землі подаємо ті постанови польської конституції, які говорять про охорону майна і здоровля польських громадян та про доходження своїх прав на випадок відсутности тієї охорони.

Арт. 95. конституції каже:

Rzeczpospolita Polska zapewnia na swoim obszarze zupełną ochronę życia, wolności i mienia wszystkim bez różnicy pochodzienia, narodowości, języka, rasy lub religji.

Арт. 98.: Sciganie obywatela i wymierzanie kary jest dopuszczalne tylko na zasadzie obowiązującej ustawy. Kary, połączone z udręczeniami fizycznemi są niedozwolone i nikt takim karom podlegać nie może.

Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sądowej do dochodzenia krzywdy i straty.

Арт. 121: **Każdy obywatel ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaką mu wyrządziły organy władzy państwowej, cywilnej lub wojskowej przez działalność urzędową, niezgodną z prawem lub obowiązkami służby. Odpowiedzialnemi za szkodę jest Państwo solidarnie z winnemi organami; wniesienie skargi przeciw Państwu i przeciw urzędnikom nie jest zależne od zezwolenia władzy publicznej.**

Не махаймо руками, мовляв, вноси скаргу до Пана Бога. Право корисне для тих, що вміють з нього користати. Не вічно будуть пацифікації; мине й передвиборчий час, а великих страт національного майна та фізичних терпінь не вільно нікому дарувати.

Треба лиш точно затямити та записати собі числа постерункових, їх приналежність до воєвідства (на рамени ч. 8. львівське, ч. 9. тернопільське, ч. 10. станиславівське), назвисько комісаря чи військового відділу та його команданта. Дальше точно затямити собі свідків доконаних шкід чи фізичних терпінь і зараз по вчинку покликати людей, які оцінилиби шкоду та евентуально в суді під присягою моглиби це ствердити.

Передовсім на Повітові Союзи Кооператив, філії «Просвіти» та на інтеліґентів спадає обовязок зберегти всі дані, які уможливилиби доходити шкоди єдино доступною правною дорогою. Тяжко побиті повинні дати оглянути себе лікареві, який ствердивби ушкодження тіла. Не опускаймо рук але берімся за правну самооборону!

Українська „Січ“ в американській армії.

Ґазета «Діло» (ч. 223 з ц. р.) пише, що українську січову орґанізацію в Шікаґо (в Америці) принято в склад американської армії і вона відбула цего року маневри враз з армією, під проводом своїх старшин д-ра Гриневецького, д-ра Сіменовича і д-ра Тарнавського. «Січ» має свої окремі відділи піхоти, машинових крісів і артилєрії.

—o—

Відбудуємо знищену школу

Як відомо, незнані злочинці знищили у Львові бомбою українську школу ім. Князя Льва. Державний Обезпеченевий Уряд, в якім ця школа була обезпечена, відмовив виплатити премію. Тому ми, свідомі громадяни, мусимо самі своїми лептами відбудувати ту школу. Тим способом покажемо нашим ворогам, що вони не в силі нас знищити, бо ми власними силами загоїмо свої рани й надоложимо втрати. Богато свідомих львівських громадян уже зложили свої жертви на відбудову цеї школи. Треба, щоби і всі инші в цілім краю і за морем помогли в цім ділі. Жертви проситься слати на адресу: «Дністер» у Львові, вул. Руська 20, з дописою: «На щадничу книжку ч. 15150 — на будову школи ім. Князя Льва у Львові».

На будову цеї школи треба 100 тисяч золотих. Думаємо, що для міліонів свідомих громадян ця сума не є велика і її мусимо зібрати якнайскорше.

Дальше замикають школи

Шкільна Кураторія замкнула 4-клясову народню школу «Рідної Школи» в Чорткові.

—o—

Замісць української польська

На місци розвязаної української ґімназії в Тернополі отвирають шкільні власти польську дівочу ґімназію.

ВИБУХ У ФРАЗІ

У Фразі пов. Рогатин експльодував 8. жовтня у читальні «Просвіти» якийсь вибуховий матеріял. Ушкоджена одна стіна. Хто це підложив там, невідомо.

Читання з історії України

88

Перед битвою під Збаражем.

(Липень 1649)

Ми написали, як в червні 1649 р. рушив Хмельницький з Чигирина на захід, як по дорозі приставало до нього щораз більше війська і як під Животовом злучився з ним хан Іслям Гірей з татар. В татар. війську були татари з кримських гір, що цільно стріляли з лука, степові Ногайці у великих кожухах і футряних шапках, що їли сире кінське мясо, пригріте під сідлом, буджацькі татари, що вміли жити в воді, наче риби і були витревалі на спеку й холод, на спрагу і голод, Черкеси з «оселедцями» на голові, як і Запорожці. На поклик Хмельницького прибули й Донці. Турецький везир прислав шість тисяч Румелійців. Прибули навіть численні цигани. То було таке велике військо, якого в Европі не було від часів Тамерляна. Коли Поляки довідалися, що на них іде така сила, упав на них такий страх, що всі блідли й хотіли утікати.

Польські гетьмани стояли тоді з головними силами під Константиновом і радили, що буде найліпше звести з Хмельницьким першу велику битву. Одні радили піти під Камянець, що був у польських руках, а другі казали, що зле, бо тоді Волинь може на Поляків ударити з заду. Нарешті врадили стати під Збаражем, де вже стояв Вишневецький, що вспів зібрати досить війська й стояв окремо від головних польських сил, бо чувся ображеним, що його не вибрали у Варшаві головним гетьманом польських сил.

Гетьмани підійшли під Збараж і просили Вишневецького, щоби злучився з ними, бо всі знали, що він таки з них найхоробрійший і наймудрійший. Вишневецький дався перепросити і злучив своє військо з головним та піддався під команду старого Фірлея. З приводу того настала серед Поляків велика радість, тепер думали вже дати Хмельницькому раду .

Врадили окопатися в Збаражі і під Збаражем та чекати на Хмельницького. Збараж лежав тоді серед лісів і вод, довкола було повно озер і болот, а саме місто було оточене від заходу й сходу озерами, злученими рікою Гнізною з півдня. З півночі було сухо, але тут викопали рів і наповнили водою та побудували деревляні паркани й застави. На схід від міста за Гнізною стояв високий замок князів Збаразьких. Поляки стали табором на полудне від міста й почали окопуватися валами. Та копання валів ішло пиняво, бо кождий старшина почав вибирати для свого відділу найліпше місце й бували суперечки.

8. липня сподівалися що хвилини появи козацького війська і татарів а вал ще не був готовий. 9. липня надійшли татари й зараз розбили великий відділ Поляків, що рушили були за вали на звіди. Старшина того відділу, Сараковскі, ледво втік і добіг у табор та перестрашив усіх вісткою, що йде хмара татар. А тут ще якраз надійшла буря з громами і грім ударив у Польську хоругов, що стояла на шатрі головного гетьмана Фірлея. Це уважали за злий знак і ждали нещастя та говорили, що це карає їх Бог через Фірлея, бо Фірлей не був католиком, але протестантом.

Раптом показалася сила татар і почала летіти на табор Вишневецького, що ще не зовсім злучився з головним табором. Та Вишневецькому вдалося відбити цей перший наступ і він зараз увійшов зі своїми в головний табор. Тоді всі взялися кінчити вали. Копали прості вояки і пани бо всі були перелякані. Працювали цілу ніч але ще не скінчили. Там, де був став, валів ще не було, тай в инших місцях були прогалини.

10. липня рано появилися перед польським табором козаки й татари. Вони герцювали на конях і закликали охотників з польського табору на двобої, бо тоді був такий звичай, що все перед битвою билися одинцем охотники з обох ворожих сторін. Цілий день 10. липня велися такі герці. Згинуло в тих двобоях кілька польських вояків і один татарин, Трунет. Під вечір того дня виступила перед польським табором величезна лава козацького й татарського війська. Прибув Хмельницький і хан Іслям-Гірей. Оба з своїм штабом обїхали свої лави а Хмельницький поглянув на польські вали й крикнув: «Справимо тепер бенькет Ляхам!».

Козаки й татари герцювали далі під самими валами й усяко глузували з польських шляхтичів. Поляки почали знову тратити духа, бо знали, що вони окружені і ніхто не прийде їм на підмогу. Навіть не було куди втікати, бо всі дороги були позаймані козаками і татарами.

Щоби трохи додати духа своїм, Ярема Вишневецький справив вечером великий пир і забаву в збаразькім замку. Він додавав усім відваги, але вояки говорили: «Добре то показувати відвагу на чистім полі, але не в таборі, коли нас окружив ворі́г!» Всю ніч вояки молилися та з страхом поглядали на козацько-татарський табор, де горіли тисячі огнів і лунали веселі пісні.

(Далі буде).

—o—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

ЛИТВА В ЖАЛОБІ.

Дня 9. жовтня цего року минуло рівно 10 літ, як польський ґенерал Желіґовскі своєю дивізією зайняв від Литовців місто Вильно й прилучив до Польщі. Як відомо, Литва є через Вильно у безперервнім спорі з Польщею, а кождий день 8. жовтня обходять Литовці в жалобі на спогад утраченого Вильна.

ІНДУСИ ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ.

Свідомі Індуси ведуть дальшу боротьбу з англійською окупацією. Вони потворили свої приватні школи, уряди і суди. Кого за зраду засудять на смерть, того бойкотують, а виконають кару, як дібються своєї незалежности.

РОЗСТРІЛЯЛИ РАБІНА.

В Бориcполі на Білорусі розстріляли більшовики місцевого рабіна за те, що переховував срібні гроші.

КОМУНІСТИ в КИТАЮ РОЗБИТІ.

Військо китайського уряду розбило комуністичну армію й здобуло місто Чанґча, яке було тимчасовою столицею комуністів Китаю. Ґенерал Чан-Кай-Шек уважає, що комуністів Китаю вже остаточно розбито.

ВІЙСЬКОВА ЗМОВА В МОСКВІ

В більшовицькім полку піхоти, що стояв на границях Финляндії, викрили змову прихильників прогнаного Троцкого проти Сталіна. Цей полк розвязали й розділили по инших полках, а команданта полку, Ілюхіна, розстріляли.

АНГЛІЯ ПРИЙМАЄ В ЧЛЕНИ.

В Льондоні була недавно конференція усіх доміній (автономічних держав), що є в звязи з Анґлією, як прим. Канада, Австралія і инші. Анґлійці радили над тим, щоби тим домініям дати ще більшу свободу і щоби їх тим способом ліпше настроїти до Анґлії. Анґлійський уряд видасть закон, згідно з яким кожда свобідна держава, зможе добровільно вступити в склад «британійської імперії» і стати домінією Анґлії, то є майже незалежною державою, лише має узнати англійського короля своїм королем. Анґлійці думають, що неодна слаба держава скористає з того закону, бо в союзі з такою сильною Англією буде безпечна від усякої напасти.

ЗЕМЛЕТРУС У НІМЕЧЧИНІ

Недавно дався чути в південній Німеччині, в Тиролю і в Швайцарії досить сильний землетрус. В деяких околицях ушкодило доми.

НОТА БІЛЬШОВИЦЬКОГО УРЯДУ ДО КИТАЮ.

Московський уряд зажадав від китайського, аби цей розвязав усі орґанізації, в яких гуртуються московські еміґранти до війни з більшовиками. Чи Китай цего послухає не знати. В Китайськім війську є богато Москалів, бувших царських офіцирів і вояків.

ЦІКАВІ СЛОВА.

Французький голова міністрів, Тардіє, сказав у розмові з редакторами, що теперішне положення в світі, а особливо в Европі, дуже небезпечне і таке дивне, що такого не було від 150 літ.

—о—

Король заручився

Болгарський король Борис, що має тепер 36 літ, заручився з 22-літньою дочкою італійського короля, Іванною На ці заручини ніяк не хоче згодитися папа, бо болгарська конституція вимагає, аби жінка й діти короля були також православні, як і всі Болгари. Ці заручини мають політичне значіння, бо через посвоячення італійської королівської родини з болгарською Болгарія, ослаблена й обкроєна по війні, буде мати за союзника таку сильну Італію, а цей союз певно звернений проти Югославії.

—о—

Відгомін за границею

Про теперішні події в нашім краю заговорили вже ґазети у всіх краях, а особливо німецькі, французькі і анґлійські. Дуже цікаві є статті заграничних редакторів і політиків про наше сучасне життя.

—о—

В БРАЗИЛІЇ РЕВОЛЮЦІЯ.

В полудневій Бразилії вибухла революція. Повстанці розбили військо уряду. Поліція переходить до повстанців. Революцію почали плянтатори кави. Вони хотять повалити теперішний уряд, бо кажуть, що цей уряд зле господарює а тому ціни на каву падуть.

—о—

Випадки з літаками

В Лодзі, в летунській школі, впав один літак і розбився. Учень школи Буяк, вратувався на легкопаді.

Український кобзар В. Ємець в Америці

По великих містах Америки дає тепер свої концерти славний кобзар-бандурист В. Ємець. Його гра на кобзі-бандурі так захоплює слухачів, що американці виписують про нього і про українську пісню найбільші похвали в своїх газетах.

—о—

Бальон „Lwów" попав до Литви

На литовську територію недалеко польської границі впав польский воздухоплав «Львуф». Два польські летуни ранені. Вони кажуть, що летіли до Гродна, а заблудили до Литви.

—о—

Пригода німецького літака

Великий німецький літак, що їздив з Берліна до Відня, впав минулого понеділка коло Дрезна й розбився. Згинуло сім подорожних і летун.

—о—

Замісць кари смерти — вязниця і звільнення.

Ми писали, що у Львові засудили недавно трьох жидків-комуністів за ширення комун. відозв на кару смерти. Вони відкликалися до Найвищого Суду, який розпорядив нову розправу. На цій другій розправі 10. жовтня засудили одного з них, Гірша, на півтора року, другого, Югенда, на рік, а третього, Пропера, звільнили від вини і кари.

—о—

НОВИНКИ

Календар на тиждень.
ЖОВТЕНЬ 19 — 25

19. Неділя, 19 по С. † Томи ап.
20. Понеділок, Сергія і Вакха.
21. Вівторок, Пелагії.
22. Середа, Якова ап.
23. Четвер, Евлампія.
24. Пятниця, Филипа і Теофана.
25. Субота, Прова.

Увага: Свята в цьому тижні спільні Українцям грекокатоликам і православним.

—о—

Погода в цім тижні буде зимна і вітряна.

—о—

Зміни місяця:
Нів дня 21. жовтня о год. 5 і пів рано.
Повня дня 6. листопада о год. 4 і пів веч.

—о—

Як нарід приповідає:
— Хто сіє по Покрові, той виводить по корові.

—о—

— **Конфіската.** Остатнє число (42) «Народньої Справи» сконфіскували нам за статю «Вносять масові скарги» і «Побили наших священиків». По конфіскаті видали ми наклад другий.

— **Важко побиті священики.** (Цю новинку передруковуємо дослівно з «Діла» ч. 220. з 4. жовтня 1930, де вона не була сконфіскована). Довідуємося, що побиті греко-кат. священики: о. Евген Мандзій з Богатковець, о. Михайло Блозовський, катехит з Підгаєць і о. Мирон Головінський з Доброполя, наслідком побоїв боряться зі смертю. (Має бути о. Василь Головінський, а не Мирон. Прим. нашої Редакції).

— **Посмертна згадка.** Юрко Стражник з Гвіздця Старого, пов. Коломия, свідомий Громадянин і Передплатник «Народньої Справи», упокоївся дня 25. вересня по важкій довгій грудній недузі в 35 році життя. Покійник секретарював в громаді Гвоздець Старий і Малий, як рівнож був членом Кооперативи в своїм селі і ревним працівником в своїй громаді. Його передвчасна смерть вкрила всіх, хто його знав, глибокою жалобою. Величавий похорон відбувся дня 27. вересня. У похороні взяли участь обі громади. Рідна земля нехай Йому буде пером.

— **Ревізія на весіллю.** На весіллю Миколи Михайлюка в Шешорах, пов. Косів, дня 1. X. звився цілий постерунок із Пістиня. Поліція перевела особисті ревізії у всіх хлопців, що були на весіллю. Тої самої днини перевела поліція ревізії ще у кількох місцевих громадян.

— **Шукав грибів, а найшов смерть.** Федір Боднар, 35-літний сільський зарібник з Порогів, пов. Богородчани пішов в неділю 28. вересня враз з своїми троїма дітьми у ліс на гриби. Несподівано зачепив якось за самостріл, що його хтось заложив на звірину, і самостріл випалив та смертельно поранив нещасного Боднара. Той самостріл був так зроблений: на стежці, куди ходить звірина, забив хтось два палі, один за другим, до них привязав міцно набитий кріс, виміреный вздовж стежки, до язичка (цингля) причепив дріт, і той дріт протягнув поза задний паль і попри кріса кілька метрів на перед, а там причепив його над стежкою в такий спосіб, аби звірина, що ішлаби стежкою, мусіла за него зачепити ногою, потягнути за язичок і сама себе застрілити. Але як бачимо, хоч і хитра штука такий самостріл, та всеж став причиною страшного нещастя. Тому то самострілів не треба закладати ніде. За такі річи може суд наложити на виновників тяжкі кари, по кілька або й кільканацять років тюрми. Таких «самострілів» не сміє ставити й той, хто має право на полювання.

— **Пропала жінка.** Господареви Дмитрови Оброшинському з Полянки коло Львова пропала жінка Марія з Гриників. Жили разом 6 місяців, аж раптом Марія взяла в нього 1000 золотих і кудись утікла. І вже шість місяців її шукає й нема.

— **Сніги в горах.** В Порогах, пов. Богородчани, упав дня 2. X. сніг, що пролежав цілу добу і стопився. По гірських верхах у Богородчанщині сніг лежить дальше. Також у инших околицях Карпат впали сніги. — В північній Росії вже їздять санками.

—о—

— **Панахида за полягли**х відбулася величаво в повіті Сарни на могилках любковецьких українських козаків, що лягли в бою з більшовиками. Свідомі дівчата замаїли могилки гарними вінцями. В панахиді взяла участь також місцева Пожарна Сторожа. Відправа й співи були українсь. Панахиду відправляв о. С. Малевич і діякон Перхорович.

— **Смертний присуд в Золочеві.** Трибунал в Золочеві засудив оноді на кару смерти 28-літнього Йосифа Баса з Митулина пов. Золочів, за те що він убив Миколу Шимкова і його жінку Марію. Тому, що президент держави не помилував засудженого, до Золочева приїхав 4. жовтня кат і о год. 5. рано повісив Баса на шибениці на вязничному подвірю.

— **Кара смерти.** В Золочеві засудили на шибеницю Михайла Ґрая з Радехівщини за те, що він задушив свою жінку Горпину, родом з Лешнева пов. Броди.

— **Страшний Ватило.** Францішек Ватило з Глиньска, пов. Жовква, замордував у Львові Ксенію Пужак, яку передтим звів. Крім злочинця арештувала також його матір, бо вона мала намовляти його до того злочину.

— **Втік з душею.** Командант більшовицького пригоничного відтинка коло Івенця на Поліссі, Директор, «прошкробав» щось і зо страху перед чрезвичайкою втік автом до Польщі.

— **І там бомба.** В почтовім уряді в Льондоні (столиця Англії) вибухла оноді бомба в пакунку, що був заадресований до англійського короля. Той пакунок був висланий з Ірляндії, тож підозрівають, що це є замах ірляндських революціонерів. Вибух поранив двох урядників.

— **Індіяни замордували українську родину в Канаді.** Біля форту Ст. Джан в провінції Брітіш Колюмбія в Канаді замордували Індіяни українського поселенця Івана Бабчука і його жінку. Поліція ствердила, що обоє нещасних еміґрантів замордовано підчас сну. Годиться зазначити, що Індіяни,які здавна замешкують цю провінцію, крайно ворожо відносяться до усіх поселенців.

— **Великий вибух у Франції.** В місті Ліжвіль стався вибух в великім магазині муніції. Розірвалося 27 тисяч ґранатів, 400 скринь крісових набоїв і 400 шрапнелів. Згинули два вартові. Підозрівають,що магазин висадили в повітря комуністи.

— **Встав з домовини.** В Естонії, в місті Нарв, умер музикант Адо. Він лежав два дні «на лаві», а на третий понесли його на цвинтар. Трумну несли чотири приятелі помершого. Один з них спіткнувся і впав, трумна звалилася на землю й розбилася, — а з трумни вискочив— небіщик і почав сваритися, що вони несуть його ховати, коли він спить! Показалося, що Адо був лише попав в такий твердий сон, званий «летарґ».

— **Нещастя по людях ходить.** Німецький міліонер Коппі полював разом зі своєю жінкою на куропатви й вистрілив так необережно, що застрілив свою жінку, яку дуже любив. Побачивши, що накоїв, з розпуки стрілив і собі в серце і разом їх похоронили. Лишили 25 міліонів майна.

—o—

Почтовий уряд в Боремлі ображує українські святощі.

Від Пилипа Турчановського з Грабівців п. Боремель на Волині отримали ми подяку за запомогу. Подяка писана на картці з портретом нашого великого письменника Івана Франка. І сталося так, що одна почтова печатка відбита на значку, а **друга — на портреті, і то** на лиці незабутнього Письменника! Думаємо, що почтовий урядник бувби закультурний до такого підлого діла, отже може яка голота зробила це поза його плечима. Та в кождім разі цю картку посилаємо до Дирекції Почт і будемо домагатися слідства в тій справі. Рівночасно пишемо і до почтового уряду в Боремлі. —

—o—

ПЕРЕРВАНІ ДРОТИ.

В ночі 2. жовтня перервав хтось кілька телефонічних дротів на лінії Львів—Стрий. Під замітом цего вчинку арештували Григорія Оприска з Кугаєва пов. Львів.

—o—

Болюча справа

Волинським православним архиєпископом мав бути Українець, але недавно призначили архиєпископом еп. Симона, Москаля з роду і з душі. Таксамо епископом-вікарієм буде Москаль Дамаскин. Так робиться мимо того, що майже всі православні під Польщею, а особливо на Волині, є Українці.

—o—

Чи замах на поїзд?

На зелізничому торі між стаціями Іваничі—Ульвівок коло Сокаля підложив хтось кільометровий камінь і поклав в поперек шляху кусень шини. Особовий поїзд відкинув ці перешкоди і проїхав неушкоджений. Поліція веде слідство.

—o—

Замах на війта

В Ременові пов- Львів хтось стрілив в ночі через вікно до тамошнього війта, Конрада Тися, але не вцілив його, лише селянина Степана Мельника, що тоді враз з командантом постерунку був у хаті. Підозрівають, що то якась політична пімста.

—o—

Підпалюють українських селян

В Скнилові коло Львова згоріли в ночі з 2. на 3. жовтня господарства трьох свідомих селян. Говорять, що огонь підложили якісь невідомі злочинці, що тої ночі приїхали автом зі Львова й зараз відїхали.

—o—

644 запомоги по 120 золотих

на суму 77.280 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 640-ої до 644-ої?

640. Косенчук Петро, Боярка,поч. Млинів, пов. Дубно, корова впала 4. вересня 1930.

641. Літинський Іван, Білина велина велика, поч. Лука, пов. Самбір, корова впала 20. вересня 1930.

642. Маньковський Лев, Любича камеральна-лужок, поч. Любича королівська, пов. Рава руська, корова впала 27. вересня 1930.

643. Гедеш Осип, Поляна суров. Ясліска, пов. Сянік, корова впала 30. вересня 1930.

644. Олійник Данило, Безеів,поч. Белз, пов. Сокаль, корова впала 5. жовтня 1930.

Увага: Запомоги — по стягненню цілорічної передплати — вишлемо на руки мужів довіря до 14 днів від дня оголошення, оскільки до того часу не дійде до нашого відома яка важна причина, що моглаби спонукати нас поновно доходити правдивости випадку або відкликати котру з тих признаних запомог.

Кому не можемо признати запомоги?

Возьний Микола, Ляцко, Добромиль, корову продав на заріз, а за продану корову запомоги не виплачуємо.

ПОДЯКИ.

Дальші подяки за отримані запомоги надіслали нам оці пошкодовані передплатники: Никола Богословець Солотвина (через м. довіря Н. Паневника), Василь Лещишин Махнів пов. Рава руська, Степан Панчоха Кмичин п. Томашів, Мих. Микула Рошнів п. Товмач (через м. дов.), А. Дзибяк, Шкляри пов. Сянік (через м. дов. Дм. Гулика), Мих. Стеців Липиці (через м. дов. Т. Бокала).

ВИБОРЧИЙ ПОРАДНИК

Дня 31. жовтня 1930 р. Окружні виборчі комісії пересилають обводовим виборчим комісіям два примірники остаточно затвердженого спису виборців. Рівночасно треті примірники спису виборців пересилають властивим начальникам громади. (арт. 40).

Дня 4. листопада 1930 р. Окружні виборчі комісії достарчають обводовим комісіям афішів з лістами кандидатів в цілі розліплення їх (арт. 56. уст. 3.). Предсідники обводових виборчих комісій виставляють списи виборців оконечно затверджені до публичного перегляду.

Виложення до перегляду затвердженого списку

Арт. 43. 1) Найпізніше 66-того дня від розписання виборів (то є 4. листопада) виложить предсідник обводової виборчої комісії оконечно затверджений спис виборців (арт. 40.) до публичного перегляду через 5 днів в урядовім льокали виборчої комісії.

2) Що торкається права переглядання як також годин виложення мають пристосовання постанови арт. 35. Виложення має вже ті самі наслідки, що доручення рішення виборчої комісії заінтересованому виборцеви в случаю реклямації, спротиву, чи жалоби.

Дня 9. листопада 1930 р. Кінцевий день виложення до публичного перегляду остаточно затвердженого спису виборців (арт. 43. уст. 1.).

—o—

ДОПИСИ І ПЕРЕПИСКА

СЕЛО ВІДЖИВАЄ.

Цікаво згадати і за наше село Поляни Суровичні пов. Сянік, котре є положене майже при самих шпилях високого Бескиду на Лемківщині. Перед війною була у нас читальня «Просвіти», та в часі війни читальня занедбалась, бо і власного дому читальняного не було. І аж дня 20. червня цего року при великих стараннях і заходах о. Теофія Кміцикевича, нашого пароха, п. радника Миколи Мельника, зі Львова, тай місцевого дяка Мик. Варянки і иньших свідоміших громадян села, отворили ми читальню «Просвіти» при великім здвизі народа. Коло 60 членів є вписаних до читальні і є надія що і більше незадовго впишеться. Управа читальні взиває всіх хлопців і дівчат, котрі ще не є членами читальні, щоби скоро вписались в члени читальні і щоб дали доказ, що і Лемківщина пробудилась зі сну.

Найблизший сусід.

—o—

Яків Сл. Панська Долина. Стаття прийшла за пізно. Тай важко прочитати. Треба писати виразно.

—o—

М. Трофимчук, Тараканів. Маєте слушність, але це спростовання просимо вислати до «Госп. Кооп. Часопису», де була поміщена та новинка. Вашу жертву записуємо в новинках.

—o—

Р. Полікарп. Знимка — поміщення 10 зол.

—o—

Допис з Швейкова. Не будемо тепер — серед такого смутку — зводити ще й особисті порахунки між собою. Можете написати просто до п. Д.

—o—

Я. Г. Голе Равське. Цей лист мало що говорить. Що з ним зробити?

—o—

М. К. Юрид. Рожище. Допись напишіть звичайно, не віршом. Про ті речі запитайтеся в «Доставі» (склад церк. річий), Львів, ул. Руська 18.

—o—

Допис з Волі вижної. Це судова справа, ґазета не поможе. Зверніться до «Народної Канцелярії», Львів, Костюшка 1.

—o—

В. Г. Борятин п. Теслугів. Пришліть значки на відсилку рукопису.

В. Г. Бонарівка. Мусимо ту штуку бачити.

Крук. Про дещо з того, що пишете, вже було в ґазеті. Справа парцеляції не від нас залежить. Між згідливими людьми все можна мирно поладнати. Та коли Ви є за кіном у церкві, то нам не по дорозі.

М. Ч. Торговиця-Вигода. По Вашім почерку бачимо, що Ви не є такий «небачучий», якого вдаєте. Перечитавши одно число ґазети, легко пізнати, що воно за птиця. І Ви певно пізнали, що то за «Укр. Нива» — то пощо питаєте?

—o—

Велике нещастя при праці

У Львові — на Личакові — засипала піскова гора 13 робітників і дві пари коний. Один робітник, Брон. Войнарович з Кривчиць, згинув, а инші тяжко ранені. За це арештували власників піскарні, інж. Бізанца і Тененбавма, бо вони не забезпечили гори перед усуванням.

УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ

Ч. 12.

Про малого Василька і лютого Татарина

Було се дуже давно, буде тому уже з сімсот літ. Тоді на нашу землю нападали люті Татари. Вони палили села, людий убивали а молодих хлопців і дівчат забирали з собою у неволю. Люди ховалися перед Татарами в гори і в ліси, або скакали в воду і там сиділи цілими днями. Ховалися в воду з головою, а дихали так, що в устах тримали стебло очерету, яке трохи виставало понад воду. Так ратувалися від смерти з рук диких Татар.

Одного разу — в тих часах — на село Веселе напала орда Татар. Напала так несподівано, що люди не вспіли поховатися і Татари почали їх різати. Різали і вбивали старих дідів і бабів, батьків і материй. Великий плач і стогін пішов по селу.

А жила тоді в тім селі одна вдова Марія з синком Васильком. Василько мав тільки вісім літ, але був дуже гарний і мудрий хлопець, аж люди дивувалися. Напали Татари і на хатину вдови Марії. До хати впали три татарські вояки і один старший.

— Старій відрубайте голову, а цего малого візьмемо в ясир*) крикнув старший по татарськи.

Василько не розумів татарської мови, але коли побачив, що один татарський вояк замахнувся на його маму шаблею, він прискочив до татарина зловив його за руку і закликав:

— Не губіть мені моеї матусі, бо наш Бог вас покорає!

Татарин став, мов укопаний, так здивувала його відвага хлопця. А старший розумів трохи по українськи і запитався хлопця грізно:

— Що ти собі думаєш, малий хробаку? Ти не боїшся ловити нашого вояка за руку?

— Чогож мені боятися? — відповів хлопець. — Ви можете мене вбити, але я того власне хочу, бо яке мені малому буде життя без рідної мами.

Тепер і старший непомірно здивувався, але на його грізнім лиці показалася добра усмішка і він сказав до своїх:

— Подобається мені та відвага дитини! Вшануймо її і послухаймо малого. І з цего села зараз заберемося, бо устами малого говорить їх Великий Бог. Цей нарід не пропаде і буде ще панувати, коли ми, Татари, пропадемо.

По цих словах Татари вийшли з хати і лишили вдову й Василька в спокою. За хвилю усі Татари перестали губити людий і забралися з села.

А коли люди довідалися, хто їх уратував, прийшли до вдови і зі сльозами в очах дякували малому хлопцеви та говорили:

— Коби між нами, дорослими, були такі відважні, як цей малий, то не нападалиби на нас Татари.

Пророцтво татарського старшого сповнилося. Нині Татари є вже малим і слабим народом, а український нарід росте і розвивається і ще буде панувати. **Ю.**

Василько прискочив до Татарина і схопив його за руку...

Гарні люди й чемні діти.

На цім образку бачимо «Аматорський Гурток» при «Союзі Українок» у Косові та малі діти, що виховуються в косівській Українській Захоронці. Гурток дає богато представлень, а прибутки з того ідуть на Захоронку, в якій є около 30 діточок, — а половина з них ходить уже до школи. Гуртком управляє п. Григорцева, яка також дуже гарно грає свої ролі, так як і п. Лепехова, Гнатківська і инші члени Гуртка. Тому Гурткови належиться честь за таке добре діло, що людям дає розраду, а бідним дітям помагає жити.

—о—

Хрунь на дзвінници

— «Хрунь! Хрунь!» — кричали діти і товпилися коло дзвінниці, де виднівся великий папір, а на нім хрунь з ковбасою в руці.

Це було перед минулими виборами до сойму і сенату в неділю.

І справді, в Фирлеївці з молодих ще ніхто не бачив хруня, лише чули з оповідань старших, як то перед війною хруні з корита пироги хапали і з фляшини горілку потягали. За це они на виборах запродували себе, жінки і діти та свій дорібок в неволю безправства і наруги.

Їх діти проклинають ще і нині, бо на них також з гори зиркають, бо мовляв: «Чим горнець накипів, тим і черепки воняють».

Тому то старі і молоді оглядали пильно хруня і вичитували там писані стрічки, як то він тішиться добичею в руці і за ковбасу громаду продає.

— «Це правдивий хрунь!» — обізвався оден. В него низьке зморщене чоло, груба голова на короткій шиї і довгі пальці в руках. Так описували хруня, а до вечора вже всі діти в селі декламували батькам хруневі стрічки, а в них його огидну зраду.

— «Чи ви також хрунь?» — питали зажурено діти батьків? — «Ох, діти, деж так можна говорити?» — відзивалися батьки і з обридження плювали на землю.

— «Негодиться хруневи бути на дзвінници!» — заговорили в селі. І вже другого дня хруня стягнули і папір з дощок зошкробали. Але клей таки білів і нагадував, що ту був хрунь.

Тоді прийшла филя живих хрунів-агітаторів до Фирлеївки. Відбували віча і кидали цілі вязанки карток ріжних партій в село. Але село завзято за ними цямкало і гуділо — «ганьба!», а юрба дітий кричала: — «Хрунь, хрунь!».

Зате в день виборів було в селі тихо. Люди ішли до виборів поважно, як до святині. Старці і старушки приїздили фірами і віддавали свої картки до урни.

Ні одного голоса не пустили на пусто! Бо при провірці чулося лише «ч. 18.», в голос відчитуване.

— «Славно, Фирлеївчане, що вміли одною лавою піти до виборів», — гуділо, як дзвін по селі у тиху ніч. А по хруневи лишилися на дзвінници ще до нині сліди з минулих виборів — бо живих хрунів в Фирлеївці таки нема. А як там у Вашім селі?

Написав *Олекса Крит*,

Фирлеївка—Красне.

До складу і прикладу.

РАДЦА СВИЩЕ!

Іду якось, задумався, сумно на серденьку, чую, хтось іде за мною й свище по легеньку.

Оглядаюсь, а то радця — «Дзінь добри, Іване! А чему ви такі смутни, чи зле було спане?

«Бондзте такі, як я єстем, щенсліви, весоли, ідев собе, погвіздуєв, а смутни ніколи!".

— «Щож паночку! — Я говорю — якби вам сказати: Не всі люди можуть разом в один гуж свистати.

«Усе, пане, чергу має, той свище, цей плаче, та прийде час, що й плачучий весело поскаче.

«Бо навіть вам та примовка відома, здається, що хто смієсь на послідку, — найкраще сміється.

«Колись — Бог дасть, що пан радца забуде свистати, а тоді собі засвище

Іван Сорокатий

ДИТИНО ПАМЯТАЙ

Як лягаєш спати,
То ручки зложи,
За тих помолися,
Що в битві лягли.

О. Пахай.

Загадки: Що то є?

1. Без обручів, без дна, повна бочка вина.

(Яйце).

2. Веселе дерево, весело співає, кінь над бараном хвостом махає.

(Скрипка).

3. Заревів віл на сто гір, на тисячу городів.

(Грім).

ЖАРТИ:

Подорожний питає: Скажи мені, любий хлопче, чи добре я йду до села Матієва?

Івась: Я не є жаден любий хлопець, я є Івась Голуб, син Семена.

—о—

Мати: Вчися, Юрочку, вчися, будеш писарем у громаді.

Юрко: Я не хочу мучитися, я хочу бути війтом.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Як кувати коні.

Ковання коней знане вже було около 600 літ перед Христом (тому 2.500 літ). В початках було дуже просте. Первісну підкову (залізну плитку) привязувала до копита. А за цісарів римських, як прим. за Нерона (2000 літ), уживали підків навіть із срібра та золота. Старі підкови се рід ходаків-сандалів. З часом підкови змінились, удосконалились. І вже в XII. віці по Христі підкова є подібна майже до нинішної і загально знана. Ще й тепер мимо того, що кінь уступає силі пари, ґазу та електрики, то ті сили цілком не заступлять коний, і богато літ промине, заки буде можна уживати машини там, де кінь працює дешево і добре.

Підковання коня є конечним лихом. Зауважено, що хочби було воно найліпше виконане, впливає некорисно на копито, є роботою штучною і не відповідає природі коня. Се вимога конечности, охорона рогової пушки перед стиранням на битій камінній дорозі. Чоловік того вхопився, аби збільшити справність коня в праці.

Тямити треба, що копито росте, та має дуже важне значіння в ужиттю і вартости коня. Воно відповідає людським нігтям і тому треба копито обережно і лиш вміло кувати. Ціла нога дуже впливає на копито і найменше відхилення її від прямої лінії відбивається на копиті, бо тоді воно не рівномірно обтяжене. Само копито в ході коня рухається також, бо в хвилі обтяження є ширше і нижче, ніж в спокою. Рух той є незначний і оком видіти того не можна. Зміна копита в праці вимагає ввиду того підкови довшої і більшої як беріл рогової пушки. Той беріг пушки є инший на передній а инший на задній нозі. Коротко: ковання коневи шкодить. Колиж навіть правильне ковання шкодить, то зле зовсім і нищить копито і ногу. Зле підковання спричиняє невилічиму кульгавку і робить великі шкоди в здоровлю коний. Коли коваль кує коня, то повинен припасовувати підкову до копита, а не копито до до підкови, більше працювати коло підкови а менше коло копита.

Підкови є звичайні, з ґрифами, з штолями, півпідкови, замкнені підкови, підкови лічничі, а вкінци підкови коний, коров, ослів та мулів. Коваль повинен перед підкованням оглянути всі ноги коня, їх поставу, копито само і стару підкову, а відтак щойно братись до кування і уживати відповідної доброї підкови. Те все вимагає спокою, розваги і терпеливости, як і само обходження з конем. Стару підкову не можна відривати силою і нищити копитовий ріг. Коваль повинен зіструговувати тільки старий зширшавілий ріг, як також не сміє прикладати до копита розпалену підкову, бо вона нищить і осушує ріг. А вже дуже обережно і вміло мусить коваль прибивати підкову — так, аби вухналь не забив в глубшу часть копита і тим самим коня не загвоздив. Окуття впливає шкідливо на здоровля копит і ніг. Підкова віддалює від землі підошву і стрілку копитову — а копито не стикається з землею та не бере від неї вогкости, ріг поволи крутіє і гіршає. А коли ще коня не перекуємо, то повстають ріжні хороби, як обручка кістна, запалення вязів (стегнів), запалення пяток, як також розколюється ріг і повстає щілина рогової пушки. Тому треба коні кувати лиш з конечности, при камінистій околиці та зимою. Підковувати тільки у ковалів іспитованих — знатоків. Не дозволяти ковалеви припасовувати копито до підкови, лиш противно, най більше працює при підкові, а не при копиті. Обовязково по 4—5 тижнях треба все коня перековувати.

П—о.

—о—

Порадьте, як маю господарити.

Посилаю Вам пів кільоґрама свого ґрунту, який недавно купив за Підгайцями, 18 км., від стації 19 км., громада Бурканів, до села Гайворонівки один кільометр. Купив я 13 і пів морґа землі, вся орна. Стайня коло хати, тут же і стодола. Помешкання тісне. Старий господар плекав тут здебільшого жито, а часом і пшеницю, паші мало. 1 морґ конюшини, при чім конюшина свого насіння виросла добре, а докуплена є дуже рідка. Маю дві корови і 2 телят та 2 коні. Сіна для них не маю. Жито у нас продають по 12 зол. сотн., а пшеницю по 20 зол.

Порадьте, як я маю господарити, щоби на краще вийти?

В. Б.

—о—

Маючи такі умовини і навіть ґрунт Ваш під руками, можемо цілком вичерпуючо дати Вам відповідь. Перш всього земля, яку Ви прислали є дуже добра. Це є наш гарний чорнозем. Коли він у Вас є досить глибокий і не вогкий — то на цьому ґрунті можна богатіти. Запамятайте собі, що перше всього на свому ґрунті Ви мусите запровадити правильний сівозмін. Тобто мусите знати, яку рослину по якій сіяти, бо неможна наприклад по житі сіяти пшеницю або по вівсі жито — це є зле і для ґрунту і для врожаю і для рослин (хороби, шкідники, буряни тощо). На Вашому ґрунті будуть рости найліпші і найцінніші рослини, як збіжеві, так пашні і промислові. Себто: пшениця, просо, люцерна, еспарцета, конюшина, бураки, ріпаки гірчиця, ганиж, мак, соя, фасоля, сочевиця, вика, кукуруза, гарбузи і вся садовина. Цих рослин лише і тримайтесь. Одна хиба Вашого господарства, що до міста і до залізниці далековато. Однак це не перешкоджає вести господарку прибутково. На нашу думку в своїй господарці Ви мусити налягти на слідуюче. **Плекайте рослини прибуткові,** на продаж насіння (мак, гірчиця, ріпак літний, ганиж, соя). Далі **поширюйте площу паші для худоби.** Люцерна, еспарцета, вики, мішанки (рейґрас, конюшина червона) або вика озима з житом, мак, а поміж него пашну моркву для коров. Кукуруза «кінський зуб» на пашу. Пашні бураки.

Плекайте безроги і годуйте на бекони і сало. Сійте для них кукурузу, бараболю, люцерну. Колиж зумієте добре виплекати промислові рослини і рано та добре продати, то купуйте за ті рослини дешевого ячменю, бараболь, кукурузи, а площу засійте рослинами промисловими. Купіть ще зо дві корови, сконтролюйте, чи добре дояться. Купіть центрифуґу і робіть масло — на продаж. Шкода, що не написали, скілько членів родини маєте до роботи, — бо коло промислових рослин буде роботи досить.

Коли у Вас добра дорога до міста, то моглиб тримати лиш одного коня, а замість того пару корів навчіть їздити і орати.

Коло хати заведіть добрий сад. Посадіть більше дерев однорідних, у Вас ліпше булоб посадити яблук осінних і зимових — та сливок угорок. Добре виплатилисяб і ранні черешні.

Землю свою поділіть так: 2 морґи під сад. В ньому покищо будете плекати городину для себе, а може і на продаж (помідори, шпінат, каляфіори). 4-5 морґів під рослини промислові. 4-5 морґів паша для худоби. 2 і пів морґа випас для худоби і свиней. Колиб паші (зерна) могли за дешево дістати в селі, то збільшіть коштом її площу рослин промислових і саду. В саді заведіть пасіку. Бджоли збільшать Вам врожай рослин промислових. Коло хати збудуйте добрий курник і заведіть несну породу курий леґгорнок. Читайте господарські книжки. Якби кождий наш селянин мав бодай половину того, що Ви, то чувсяб щасливим і при добрій господарці не знавби біди.

—о—

Що з соєю?

Не всі господарі подали нам вістку, як у них вдалася соя. Хто ще подасть про це, то просимо подати коротко: 1) яка соя (чорна чи жовта), 2) де дістали, 3) коли висіяли, 4) коли зібрали.

Деякі господарі питають: що з соєю робити, де її можна продати, яка ціна на сою то що. На ці запити відповідаємо таке: Тим, що хотять покоштувати сою і приготовити з неї якусь страву, — порадимо купити собі книжочку «Соя», що коштує 1.20 з. Дістати можна в Т-ві «Сільський Господар», Львів Зімровіча 20. В книжочці є всі приписи, як і до чого сою уживати. Иншим відповідаємо так: коли маєте кілька чи кільканайцять кільо сої, то бережіть її до весни і засадіть нею більший шмат землі. Коли хочете з нього щось зварити, то насамперед відберіть найкраще зерно на посів, а гірше варіть. Ціна на сою в краю ще не усталена, бо її ще в краю нема. Ті нечисленні фірми, що продають насіння сої, хочуть від 4.50 до 5 зол. за 1 кґр. Заграничне насіння виносить у нас до 3 зол. 1 кґр. Отже не спішіться продати пару кіль своєї сої, щоб потім її знову не мати.

Розведіть її більше. Та коли таки хочете продати, то продайте її сусідам або до наших кооператив. Соя, виплекана на наших землях, тепер ще не повинна вийти десь поза межі нашого краю або змарнуватись (зварити), бо це не веде до ціли, якої ми хочемо доконати.

Маємо відомости, що деякі наші кооперативи вже хочуть заложити олійню для виробу олію з сої. Уявіть собі, скілько сої потрібно, щоб цей олій бити, торгувати ним, а таксамо скілько її треба, щоб її міг кождий господар дома хоч що другий день варити і їсти. Коли будете мати сої пару сотнарів, тоді будете думати, щоб її їсти чи продати, а тепер не радимо це робити, коли ми з соєю робимо лише проби і будемо раді, як вона у нас вдасться. Не журіться, що з нею не буде що робити, чи ціна її спаде, а старайтеся розвести сої якнайбільше.

—о—

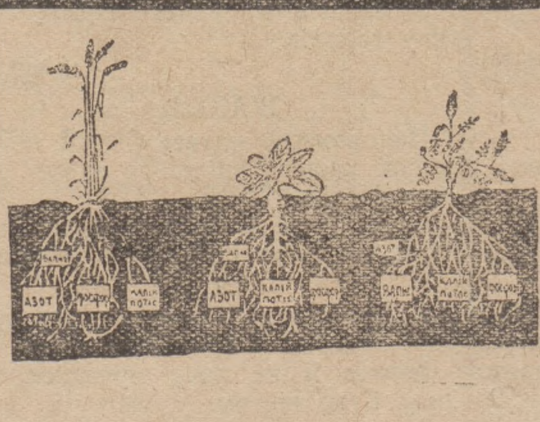
Як переховувати бураки на зиму.

Зібрані на полю пашні бураки, треба залишити деякий час на дворі, хай троха привянуть і випарують лишню воду. Тому їх варто складати на малі купки або зовсім розстелити, щоб скоріш обсохли. Дома робиться копець 1-2 метри широкий і довільно довгий. До цього кіпця насипати обсушених бураків, обгорнути їх сухою землею, яку копати подальше від кіпця, а на горі (хребті) залишити бураки відкриті аж до морозів. Від дощу на ніч цей чуб закривати шматами або соломою. При засипанню бураків, добре булоб посипати серед них троха піску (сухого). Коли почнуться морози, бураки закрити землею зовсім, на 50 цм. грубини.

—о—

Контролюйте несність курий.

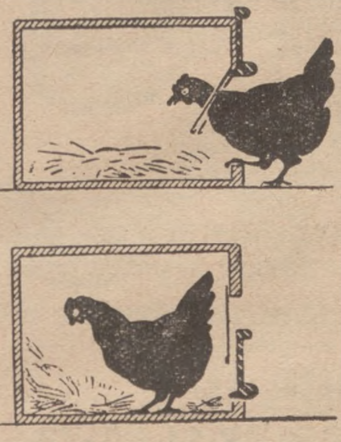
Ми вже нераз писали, що кождий господар, що плекає домашні тварини чи дріб, мусить вибирати з них найліпші. Для цього треба за такими звірятами пильно прослідкувати. Все, що непотрібне, треба з господарства усувати, щоб не псувало даремно паші, бо не виплатиться за ними ходити. Заграницею по цілім краю є спеціяльні товариства, що так і звуться «контрольними». Ці товариства слідкують за молочностю корів, годівлею свиней, несністю курий, тощо. Поки такі товариства повстануть у нас (а це мусить статися), кождий господар може сам собі свою худобу чи дріб контро-

Що значить цей образок? Читайте „Золотий Колос" на стор. 131

люватi. Сьогодня поговоримо про контролю несности курий.

Кожда господиня знає, що не

Контрольне гнiздо: В горi видно, як курка входить i зачiпає шийкою за два дротики. Тi дротики рушають засувку i коли курка зайде до середини, то засувка впаде i курка вже сама не вийде. Бувають ще й гнiзда з инакшими дверцями, якими курка може увiйти, але не може вийти.

всi її кури добре несуться. Колиж цих курий богато i несуться вони, де попало, то така господиня й не знає, якi кури нiчого не варта i лише даремно хлiб їдять. Отже тепер є вже способи, якими можна точно дiзнатись, яка курка як несеться. Є спецiяльнi гнiзда для

Контрольний перстень для курки.

курий. Цi гнiзда так влаштованi, що курка зайде до них нестися, звiдтам не вийде сама, а її треба випустити. Випускаючи таку курку, записується її число, яке вона має на нозi на перстенi (див. мал.). Прослiдкувавши такi несущi i ненесущi кури, непотрiбнi продаєте, а несучок залишаєте i вiд них розводите курий. Через пару лiт побачите, що виберете курий, якi нестимуться що дня. Попробуйте.

—o—

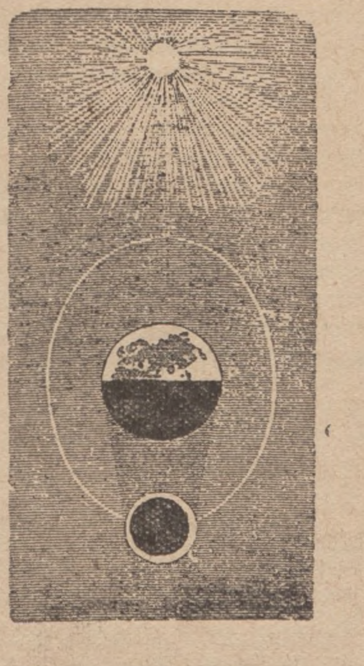
Що пiдриває господарку в горах i як з цим боротися

Мало хто знає з господарiв в низинах, як тяжко господарити в горах або взагалi на гористих полях, де нераз i плуга не потягнеш а кiнь перевертається, такi крутi схили. Все це є тi наочнi перешкоди, з якими господарi сяк так борються, але є далеко бiльшi перешкоди в господарцi на гористих ґрунтах, про якi мало хто знає, бо їх небачить. А перешкоди цi це те що вода змиває i виполiкує цi ґрунти. Дощова вода виполiкує з ґрунту найцiннiщi рiчевини, якi потрiбнi для життя рослин. Дослiджено, що з одного гектара (2 морґи) ґрунту вода зносить 700 сотнарiв порохнячки (коли звичайно в ґрунтi її було 2 процент). Разом з цею порохнячкою з поля пливе в долини 35 сотнарiв азоту, 28 сотнарiв фосфорового квасу. Коли пiдрахувати вартiсть цих погноїв, то це дає суму 11.340 зол. або 7.200 сотнарiв обiрнику!

Така застрашаюча сума страт мусить промовити до господарiв, що мають такi похилi ґрунти i на них мають великi видатки — малi врожаї.

Якже боронитись вiд змивання водами цiнних рiчевин з поля? Досi нам вiдомi такi способи. Перше всього ґрунт такий треба *орати поперек скосу, а не згори в долину.* Де є поля, що йдуть з гори вниз, — треба булоб їх нарiзати поперек — це вже справа мелiорацiї i цiлої громади. Де цього зробити не можна, то все те треба видумати спосiб, щоб хоча що 10—20 крокiв переорати ґрунт поперек поля i то не одного а i сусiдних по згодi їх, щоби кiньми не крутити за багато. Далi головне що до погноїв. Порохнячку, яку додає ґрунтови обiрник, можна задержати на полю в той спосiб, що гнiй вивозити на поле в зимi i скидати його на купи. На вузьких нивах цi купи гною можна розтягати впоперек поля щоб вони були неначе греблями, що спинялиб воду i ґрунт. На веснi, як стече вода, цей гнiй роскидати i приорати. Але знаємо, як тяжко возити гнiй на такi кручi. Отут i придадуться як раз погної, якi заступлять обiрник i дадуть добру порохнячку. Це є зеленi погної, тобто на таких схилих грунтах найдоцiльнiще *сiяти лубiни та приорювати їх.* Приорана лубiнова маса роскладається поволi, так, що вода не так скоро виполокає ґрунт, а возити на поле треба буде хiба пару сотнарiв насiння лубiну, щоб посiяти. Крiм лубiнiв на полях цих треба плекати рослини метеликуватi, що як i лубiн мають на корiнцях азот i угноюють ґрунт. З цих рослин будуть: конюшини, еспарцета, сераделя, буркуни — то що, як яка на який ґрунт пiдiйде.

На похилих ґрунтах найбiльше виполiкуються штучнi погної, вапно, томасина, суперфосфат, потасова сiль. При висiвi цих погноїв конче треба булоб ґрунт орати поперек, та поробити хоч якi греблi та борозни, щоб спиняти ґрунт на полю, доки посiяна рослина не врунiться. З цьогож виходить, що на цих ґрунтах добре булоб сiяти 2—3 рiчнi мiшанки пашних трав, закладати пасовиська, сади, виноградники, то що. Пiд все це *давати найбiльше зелених погноїв.* В чужих краях на таких похилих ґрунтах господарi роблять т. званi тераси, це неначе сходи, якi є рiвнi i на них лекше працювати.

Читайте про це в Календарi „Золотий Колос" стор. 80.

— **Др. мед. МАКСИМ ТИМКIВ**, був. лiкар внутрiшньої i дiточої клiнiки в Празi ординує в Сколiм (Дiм Лiсовського, де давнiше була Дирекцiя обезпечень).

Що по чому?

Львiв, дня 19. X. 1930.

Збiжжа сильно потанiло. Пшениця i мука пшенична спала в цiнi.

ЗБIЖЖА

(Цiни за 100 кґ. на стацiї залад. Пiдволочиська). Пшениця двiрська 24 – 24·50 зол., селянська 21·50 — 22 00 зол., Жито двiрське 15·50 — 16 зол., селянське 15·00 - 15·50 зол. Ячмiнь 15·50 - 18 зол., овес 15 - 15·50 зол., кукурудза румунська 25 — 26 зол., Фасоля бiла 35-40, фасоля краса 33-36 горох пiв Вiкторiя 24·50 — 26·50 зол., горох звичайний 18—20 зол., гречка 21·00 — 22 зол., рiпак оз. 38·50 - 40·00 зол., лен 45—46 зол., конюшина червона 120 - 130 зол., мак 72—82 зол. бобик 21— 22 зол.

Тiж цiни у Львовi (ваґон) о 2—3 зол. дорощi. На ринку деталь ще о 2 — 3 зол. дорощi.

НАБIЛ

Маслосоюз платив в днi 10. X кооперативам: за масло солене експ. кґ 3·70 — зол. десерове — 3·60 зол. порт 1 лiтра молока — 29 сот. лiтра сметани 1,40 з, копа яєць 10·50. зол.

МУКА — КРУПИ

Мука пшенична 65% —	44—45 з.
„ житня на хлiб	32·00—33 00 з.
крупи ячмiннi	32—33 з.
пенцак	33—34 з.
крупи гречанi	43·75—45·75 з.

СIНО I ПАША

Сiно солодке прасоване	8—11 з.
солома прасована	4 50—5 „
Околоти снопи	0·40—0·50 „
ґрис житн.	8—8·50 „
ґрис пшен.	9·00—9·50 „
макухи льнянi	13 — 32 „

МIД

Копeратива „Рiй" у Львовi, вул. Бляхарська 20, платить за:

1 кґ. гречаного меду	2—2 30 зол.
1 „ липового i акац.	3— „
1 „ гiрського цвiтов.	3·50—4 „

ЗЕЛЕНИНА (Львiв)

100 гол. капусти	10—15 зол.
1 кґ. цибулi	10—15 гр.
1 кґ. помiдорiв	50—60 гр.
1 кґ. сливок	2—2 50 ґр.
1 вязка моркви i петруш.	15—20 „
1 кґ. шпiнаку	10—15 „
1 кґ бараболi	10 ґр.

ГРОШI

Доляр америк.	8·97—8·98 зол.

ХУДОБА

(у Львовi на торговицi)

Корови рiжної сорти	0·90—1·25 зл.
Воли товстi	1·00 - 1·20 „
Ялiвки	1·20—1·35 „
Телята	0.75—1·90 „

Цiни за 1 кґ. живої ваги.

СВИНI

Експортова рiзня Рукера у Львовi платить: за мяснi свинi вагою 80 - 100 кґ.

Бекон	1·65 — 1·75 з.
Товстi	1·60 — 1·80 „
Гiршi свинi (70—100кґ)	1·40—1·45 „

ЯКI ЦIНИ НАСIННЯ В ТОРУНЮ

Поморя (Цiни оз 1 сотнар 15/IX 1930)

Конюшина червана	180—200 зол.
„ бiла	250—300 „
„ швецька	180 - 220 „
„ жовта болгай	100—115 „
кон. iнкарнатка	180—200 „
Рейґрас	90—100 „
Тимофейка	40— 50 „
Сараделя	26— 30 „
Вика лiтня	30— 34 „
Вика озима	60—270 „
Пелюшка	27— 28 „
Гiрчиця	55— 60 „
Рiпак озим.	45— 50 „
Лен	65— 75 „
Коноплi	60— 70 „

„Спiлка Аґрономiв" платить:

за метр фасолi цукрової	4 дол.
— шмальцiвку	6 „
— ясьок пiший	8 „
— ясьок тичний	10 „

ПРОСЬБА до НАШИХ ЧИТАЧIВ

Просимо наших П. Т. Передплатникiв, а особливо П. Мужiв Довiря з пiдмiйських сiл, аби були такi добрi й присилали нам час вiд часу примiром раз на мiсяць, по чому платиться в їх мiстi i в околицi збiжа, набiл, яйця, сiно i иншi продукти. Це буде цiкаве для всiх читачiв.

Таксамо просимо писати, по чому там платять робiтникови (рiльному, фабричному i иншим) за день, i то по чому дорослому, а по чому малолiтному, мужчинам i жiнкам та дiвчатам.

Найцiкавiйшi булиби такi данi з пiд мiст: Коломия, Надвiрна, Станиславiв, Тернопiль, Львiв, Зборiв, Жовква, Рава, Перемишль, Любачiв, Ярослав, Стрий, Сколе, Турка тай з инших околиць. Це все будемо подавати в ґазетi.

Смолоскипа в ночi.

Перед кiлькома тижнями виставлено в Лодзi на показ малий деревляний домик, заосмотрений в найбiльш необхiдне знадiбя. Простiр використаний там до крайнiх меж. Стiннi шафи, розсуванi лiжка, вершина ощадности мiсця. Що правда домик доволi дорогий, бо коштує 15.000 золотих, що його робить недоступним для звичайного хлiбороба. Знова в столицi ми бачили виставу найменшого мешкання. Ця квестiя займає тепер уми суспiльних дiячiв та будiвничих на цiлому свiтi. Справа сiльського будiвництва опирається одначе на зовсiм иншiй пiдставi; тут не йде так дуже про мiсце, бож тих кiльканацять метрiв не має на селi великого значiння. Сiльська хата мусить бути практична й дуже дешева, бо зарiбки дрiбного i середного хлiбороба є меншi вiд мiських. Селянин сам працює при будовi своєї хати, дерево коштує не богато, робiтник також не дорогий, цегла переважно дешевша, але за все те треба платити готiвкою, або векслями, а на селi трудно за кождий грiш. Важка є селянська доля. Добрих кiлька лiт треба тяжко працювати i вiдiймати собi вiд уст, аби здобути засоби на власний дiмок. Направду грiхом супроти Бога i людий є в тих умовинах будувати легкодушно, не дбаючи про забезпеку дому перед злобою стихiї. Отже передовсiм не вiльно крити соломою легкозапальним матерiялом, що при тому пропускає воду. За те анi води анi вогню не допустить **цинкова бляха.** Вона дуже дешева i навiть знищена представляє половину своєї вартости. Лише пiд дахом з **цинкової бляхи можна** спокiйно спати. Заслуженого сну по тяжкiй працi не перерве вам червоне зарево пожежi, яка в однiй хвилi з вашого дому критого соломою зробить смолоскипу.

Подяка редакторам „Золотого Колосу“

Складаєм любим редакторам
Подяку щиру дружним хором,
Що склали для науки й слави
Календар «Народньої Справи».
Він є корисний і вигідний,
Всім Українцям милий, рідний,
Для всіх, дорослих і дітий
Отой Ваш «Колос Золотий».
Є в нім практичні поради,
Промінь научного знання,
І Сорокатого розради,
Яскраві, чисті завдання.
З роками темрява розтає,
Як сон, безслідно пропаде,
Тоді народ про Вас згадає
І добрим словом спомяне.

Вдячний —
з Матієва на Волині.

Жертвенність наших емігрантів в Франції

На будову повіт. „Народнього Дому“ в Підгайцях зложили еміґранти Підгаєччини, Волині і Великої України зам. в Зош (у Франції) слідуючі квоти в фран. франках: Дармохід Ілія 15, Гайдукевич Олекса 10, Демчук Касіян 10, Пастернак Петро 10, Марчук Стефан 10, Др Н. Павлюк 10, Горбовий Іван 10 Витвицький Ів. 10, Бачинський М. 10, Лавриненко Гринь 5, Ґах Мих. 15, Чіх Іван 10, Пронь Ф. 10, Дідух Ст. 10, Кобильник Гринько 10, Хрипливий Микола 10, Веньґер Теодор 10, Леськів Йосиф, 30, Ґерук Пилип 10, Чиж Іван 10, Гайдучок Петро 10 і Коломийчук Степан 5 разом 240 фр. франків (ок. 82 зол.).

Виділ філії Товариства „Просвіта„ в Підгайцях отсим складає всім жертводавцям прилюдну щиру подяку, а з окрема членови збіркового Комітету Ілії Дармохідови уродженцеви Мозолівки підгаєцького повіту за самовідну збіркову працю.

(Дальші пожертви робітників у Франції)

З нагоди хрестин у п. Омеляна Стецюка в Вітенгайм у Франції зложили гості (200 франків) 70 золотих, на народні цілі, а іменно: 24.50 зол. на Інвалідів, 24.50 зол. на політ. вязнів і 21 зол. на «Рідну Школу». Жертводавцями були: Ст. Тарасевич (25 фр.), п. Пиріг (20), п. Мисавка (20), п. Соломуд (20), Соломуд І. (10), п. Голуб (10), п. Стецюк (10), п Заставний (10), п. Левко (10), п. Ковальчик (10), п. Радібаба (15), Г. Савка (10), п. Волошин (5), п. Муніґа (5), п. Юрченко (5), п. Солима (5), п. Зоренко (5), п. Ханик (5 фр.).

Хто надав в Космачи 6-го жовтня 1930 р. 3 зол. і не подав своєї адреси зволить повідомити Адміністрацію.

КОНКУРС

Вписи до господарсько-садівничої школи Товариства «Просвіта» в Милованню на рік 1931.

Шкільний рік в однорічній господарсько-садівничій школі Тов-а «Просвіта» в Милованню розпочинається 20. січня 1931 року триватиме до 20. грудня 1931 р.

Головний Виділ Т-ва «Просвіта» у Львові проголошує **вписи на приняття** до школи 40 учеників з приміщенням в приюті під такими умовами:

1) Зголошуватися можуть мущини в віці 16—24 літ, що скінчили народню школу.

2) Оплата за приміщення в шкільнім приюті, опал і світло виносить 5. зл. місячно. Вписове 15.— зл. на початку шкільного року. Наука в школі безплатна. Прохарчовання одержують ученики в кооперативній харчівні школи, веденій учениками під доглядом учителя за оплатою 35—40 зол. місячно.

3) Кождий ученик має мати одіж (в тім одіж до праці), 4 пари біля, 4 ручники, 2 простирала, подушку, покровець, сінник а також ложку,вилки, ніж, тарілку, мисочку і пів л. горня (бляшане поливане).

4) Родичі чи опікуни зобовязуються письменно платити за удержання і приміщення що місяця з гори.

Навчання в школі в зимі головно теоретичне, в літі головно практичне.

Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа Тов. «Просвіти» в Милованню п. Стриганці н/Дн. До зголошення належить долучити останнє шкільне свідоцтво, посвідку родичів, що зобовязуються платити за ученика і значки на 75 сот. на відповідь. Про приняття і день приїзду повідомить управа школи по 15. грудня 1930 р.

Головний Виділ Т-ва «Просвіта».

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ

З друкарні Щ. Беднарского в піднаймі „Промислу Графічного“ Львів, Ринок 9. Телефон 76-14.

Видавець: ІВАН ТИКТОР